

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פ"ג ה"א], (ב) [נ"י ערוך ערך אפי א'] אפי' קלת בטחמא אחרת ופירושו יפה], (ג) [סנהדרין מ. ע"ש לעיל יג: מוספתא ד"מ ספ"ג], (ד) [והוה התחלת הדיבור ושייך לעיל כה: פגעו בהן לסטין], (ה) ליחא כס"א,

גליון הש"ס

גמרא העובדי כוכבים והרועים. עיין לעיל דף ד ע"צ מוספות ד"ה ש"מ ודף י ע"צ מוספות ד"ה מד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מצעו דלישרור שמטייה: (ב) רש"י ד"ה ורבנן דקסברי: (ג) הוב' ד"ר גירסא ובי' דלגייא כלומר כג"ל ומיכת קללה נמחק: (ד) ד"ה והרועים גמ' ובי' דלסרבי ביה השגת גמ' (ה) ד"ה לא ובי' כפ"ק. י"ב דף כ ופיין במ"ש המוספות לשם גד"ה ר' יהודה:

לעזי רש"י

אי שקומ"א. קפך.

מוסף רש"י

ורועי בהמה דקה. ישראל, שקמתן גולנים שמעביס בהמתן בשדות אחרים (סנהדרין יג.) וכן גולנים הרי ין כעובדי כוכבים (עו"ל יג.). לא מעלין. אחס מן הצור להלס מן המיתה (סנהדרין יג.) אם נפלו למתא, אלף יעמס וימותו (ע"ל יג.).

רבינו חננאל

לבי תורתא פגעו ביה גבוי אמרו ליה להובי קא אולת הרוחב יתן את הדרך ואמר להן לפומבדיתא אמרו הם בודעתם במקום פלוני נקח מה שעמו כי מטא לבי תורתא פריש ועאל למדינתא אמרו ליה תלמידי יהודאא רמאא אנת אמר להו ידעיתו ליה ורמאא קריתו ליה ליהור הנן אינשי בשמתיה עבדו גנובתא ולא אצלחו אתו כולוהו תבעו ושרא להו חד מיניהו לא אתא אכליה אריא: אמר רב פפא חיינו דאמרי אינשי גירנא דלייט מוליה שחא בצריא ליה מן שניה: תא חזי לסטייא דאי' אמרו לתלמידי ר' עקיבא אשרי ר' עקיבא ותלמידיו ולסטייא דבבל אמרו תלמידי יהודאא רמאא אנת: פ"ס' בת ישראל לא תיילד את העובדת כוכבים. אסיקנא בת ישראל לא תיילד בנה של עובדת כוכבים מפני שמגדלת בן לעבדות כוכבים עובדת כוכבים מיילדת בת ישראל בזמן

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לצי סורסא. מקום: **סלמדיא דיהודה רמאא** אם. תלמידו של רב

יהודה הוה וקרו ליה רמאא כלומר ממנו למדע לרמותינו. (ז) ליסטין

ישראל היו: ידעיוו ליה. שהוא רמאי: **בשמסיה.** לפי שהיה אדם

גדול ושמתיה חיילא לייטיניהו בשמתיה: [גירנא. אורג]: גרדן דלא

עייון. עניו. סתם גרדן אין לו נושא

פנים: גנני דבגל. שפגעו ברב מנשי

נתפקדו לחרף אדם גדול: **ולסטין**

דארץ ישראל. שפגעו בתלמידי ר"ע

ספרו בשבחו. ואע"פ שקמס לסטין

פרוץין מגננים להודיעך שצתה של

א"י: ברתנ' מניקה בנה של ישראל

בשוסא. דישראלית אצל לא תמסרנו להוליכו צציתה שלא תהרגנו:

גב' עוצדס כוכבים לא סיילד אם

בס ישראל. ואפילו אחרות ישראליות

עומדות על גבה: **אפוסא.** על מלכו

של מינוק מקום שמוחו של מינוק

רופס: ולא מתחו. לא מיינכרל

שהרגמו: **נפישן צישאף דהסיא**

איסאא. כך וכך רעות יצואו עליך

כמיני שהשפלתי מהן והרגתי בהן:

כי אופיא דנהרא. אשקומ"א: **ורבנן.**

(ט) קסברי בזמן שאחרות עומדות על

גבה שרי אמרי לך במילתא בעלמא הוא

דאוקימתה: **דשייפא סמא.** סס המות

שפה גדדיה: **ולא מיתחו מלכארי**

לא גרס הכא עד לקמיה: **ואחרום**

רואוס. דאי מנחא ידל אפותא חזי

ליה דלגב דחשדי יהצי ישראליות

עינייהו עלה ומירתתא אצל מניקה

דאפשר דשייפא סמא לדד מלכארי

קודס שתכנס לצית ישראל אימא

מודו ליה לר"מ: **בשכר שרי משוס**

איצה. ומתני' בננס קמיירי דמני'

לאשתמוטי ולמימר צריכה אני לשכר

מוזונותי: **אולודי עוצדס כוכבים**

בשצאא שרי בשכר. כבחול משוס

איצה דהא אינהו חזו דמיילדין לנשי

דידן בשבת כבחול: אסוקי בשכר שרי

זו': קאי צרי אליגרא. ואס לא

אורינדו ימות וגו' לי להפסיד שכרי

ולהלילו: **נקיעא לי זימנא לצי דואר.**

השלטון קבע לי זמן ליום וועד

ואס לא אלך ילא שכרי בהפסדי:

מייזין

את בנה של בת ישראל בזמן שאחרות עומדות על גבה אבל לא בינו לבניה

ורבי מאיר אומר אפילו אחרות עומדות על גבה נמי לא דוימנן דשייפא

ליה סמא לדד מאבראי וקטלא ליה וצריכא דאי אשמעינן מילדת בההיא

קאמרי רבנן דשרי דלא אפשר משום דאחרות רואות אותה אבל מניקה

דאפשר דשייפא ליה סם לדד מאבראי וקטלא ליה אימא מודי ליה לרבי

מאיר ואי אשמעינן מניקה בההיא קאמר רבי מאיר דאסור משום

דשייפא ליה סם לדד מאבראי וקטלא ליה אבל מילדת דלא אפשר

היכא דאחרות עומדות על גבה אימא מודי להו לרבנן צריכא ורמיננהו

יהודית מילדת עובדת כוכבים בשכר אבל לא בחנם אמר רב יוסף יבשכר

שרי משום איבה סבר רב יוסף למימר אולודי עובדת כוכבים בשבתא

בשכר שרי משום איבה א"ל אביי היכלה למימר לה דידן דמינטרי שבתא

מחללינן עלייהו דידכו דלא מינטרי שבתא לא מחללינן סבר רב יוסף למימר

אנוקן בשכר שרי משום איבה אמר ליה אביי היכלה למימר אי פנויה היא

בעינא לאינוסובי אי אשת איש היא לא קא מזדהגנא באפי גברא סבר

רב יוסף למימר הא דתניא העובדי כוכבים ורועי בהמה דקה לא

מעלין ולא מורדין אסוקי בשכר שרי משום איבה אמר ליה אביי

יכול לומר לו קאי ברי אאיגרא אי נמי נקיטא לי זימנא לבי דואר

⁽¹⁾תני רבי אבהו קמיה דר' יוחנן * דהעובדי כוכבים ורועי בהמה דקה לא מעלין

גירדנא דלא מייזין. פ"ה עניו כי סתם גירדן עז פנים הוא

וצערוך גרים גירדנא דלטייה (ז) קללה כלומר דלייט

מוליה שחא צנרל משניה כלומר בתר ענייא חול עניותא:

עובדת כוכבים מניקה בנה של ישראל בזמן שאחרות עומדות

ע"ג גבה אב"ל בינו לבניה. פירוש

ואפילו ברשות הישראלית דפלוגתא

דהנקה דומיא דמילדת ומילדת סתמא

ברשות ישראל היא ואפ"ה אינו שרי

אלא באחרות עומדות על גבה ומינה

צישראל יולא ונכנס שרי דעומד על

גביו קרינא ציה כדמוכח פרק רבי

ישמעאל (לקמן דף סא.) ואס כן לריך

ליזכר שלא להניח ישראלית ההולכת

חזן לעיר את בנה יחידי צצית צדי

מיינקת עוצדת כוכבים אם אין

ישראלית צעיר יוצאות ונכנסות תמיד

סס ואפ"ה מוזמן שציצה ואילך אסור

להניחו יחיד ועל מינוק ומינוקת

שמהין צצית העוצד כוכבים יחידים

לרפאותן הורה ר"י דאסור מכמה

עניינים שהם חשודים על שפיכות

דמים ואפילו הס גדולים קלת ימישו'

למינות ירושלמי עוצדת כוכבים מניקה

בנה של ישראל דכתיב (ישעיה מט)

והיו מלכים אומניך ושרותיהס

מניקותין תני יונק המינוק והולך מן

העוצדס כוכבים ומצהמה טמאה

ומציאין לו חלב מ"מ ואין חוששין לא

משוס שקץ ולא משוס טומאה:

ורמיננהו יהודית מילדת עובדת

כוכבים ובי'. והמקשה לא עלה

צדעתו להעמיד המשנה בננס משוס

דתלי טעמא מפני שמילדת בן לעצודת

כוכבים ורבי יוסף אסיק דלפילו הכי

בשכר שרי משוס איצה: סב"ר רב

יוסף למימר אולודי בשבת בשכר שרי.

תימה לרבי יוסף דס"ד דשרי ולאציי

נמי דמשיני דליכא איצה משמע הא

איכא איצה שרי היכי שרינן משוס

איצה מילתא דלית ציה איסורא

דלורייתא דלמרנין בפרק שמונה

שראים (שגת דף קז:) הושיט ידו למעי

צהמה ודלדל עוצר צצמעה חייב

משוס עוקר דצר מגידולו דהוא תולדה

בשכר נעקר לנאס אי"י כיון דכלו לו

חדשיו פסקו גידוליו:

והרועים בהמה דקה. פירוש

בשלהן דאי בשל אחרים

הא אמרינן בפ"ק דצ"מ (דף ה:) אין

אדם חוטא ולא לו וא"ת מאי האי

דלחמור רבנן ברועים שאינם פסולים

אלא מדרבנן וגם הם כשרים לעדות

אשה כדאיתא בספ"ק דר"ה (דף כג.)

ואילו בגולנין שהם פסולין מן המזרה

לכל עדות שצמורה לא לחמור כולי האי

וכן מומר אוכל נבילות למיאבזן דלכ"ע

אמר' הכא דליתרבי (ו') צין השצת

גופו והשצת ממונו דחייב להעלות

ואסור להוריד ואורי' דהיא הנותנת

משוס דלא פסילי אלא דרבנן עשו

חכמים חיוק כדי שיתנו לב לשון וצ"ד

היו ^(ט) מכן ועונשין שלא מה"ט:

לא מעלין. ואפי' לר"מ דאמר ^(י) בפ"ק

(דף כ.) לעוצד כוכבים צצתינה:

ולא

כו.

יז א מיי' פ"ט מהלכות עובדת כוכבים הלכה טז סמג לאוין מה וסה טור יו"ע ע"י סימן קנד סעיף ב:
יח ב מיי' שס טושי"ע שס סעיף א:
יט ג מיי' שס טוש"ע שס סעיף ב:
כ ד ה ו מיי' שס טוש"ע שס סעיף א:
כא ז ח ט מיי' שס טוש"ע שס סעיף ב:
כב י ב מיי' פ"י מהל' עובדת כוכבים הל' א ופ"ד מהלכות דולת הלכה יא סמג לאוין קנג טוש"ע י"ד סימן קנת סעיף א וטוש"ע ח"מ סימן סכה סעיף ה:

רבינו חננאל (המשך)

שאחרות עומדות על גבה אבל לא בינה לבניה ואע"ג דאמרה ההיא חזיתא עובדת כוכבים נפישא בישתא דההיא איתתא דקא משפלנא מיניהו כי אופי בנהרא פי' כיון שגיננו אותה בחברותיה ואמרו לה מיילדת של יהודים הסיבה להם המילדת יבואו עליה רעות רבות אם אינה הורגת מהן כמו חריות שעל הנזר כלומר איני מילדת אותם אלא מתכונת לחורגן לא חיישין לה שלא אמרה אלו הדברים באמת אלא לדחות הגנות שגיננו אותה: בת ישראל לא תניק בנה של עובדת כוכבים. אסיקנא בת ישראל לא תניק בנה של עובדת כוכבים מפני שמגדלת בן לעבדות כוכבים ועובדת כוכבים מניקה בת ישראל בזמן שאחרות עומדות על גבה דכתיבי והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותין והא דתניא יהודית מילדת עובדת כוכבים בשכר אבל לא בחנם אוקמא רב יוסף למימר אולודי עובדת כוכבים (בשבת) משום איבה התירו לה בשכר: סבר רב יוסף למימר אולודי עובדת כוכבים בשבת [בשכר] וכן אנוקי בנה של עובדת כוכבים וכן הא

כו:

עין משפט‏[?] **נר מצוה**

כב א מ"י פ"י מהלכות עבודת כוכבים ה' א ופ"ד מהלכות רחל ה"י סמג לאזין קנז טוש"ע יו"ד סי' קנח ספק ב' וטוש"ע ח"י"מ סי' תכה ס"ה:

כד ב מ"י פ"א מה' גזלה ואצרה הלכה ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רטו ספק ב':

כה ג מ"י פ"ד מהלכות רחל הלכה י' (ופ"ט מהלכות עבודת כוכבים) סמג לאזין קנז טוש"ע ח"מ סומן תכה ספק ה וטוש"ע י"ד סומן קנח ספק א':

כו ד ה מ"י פ"ד מה' רחל הלכה י' ופ"א מהלכות אצרה הלכה ג סמג שם וסי' עד טוש"ע ח"מ סומן תכה ספק ה וטוש"ע י"ד סומן קנח ספק ב':

כז ז מ"י פ"ב מהלכות רחל הלכה י' סמג שם טוש"ע ח"מ סומן תכה ספק ה וטוש"ע י"ד סומן רכד ספק א':

כח ז מ"י פ"ב מהלכות מילה הלכה א סמג עשין כח טור ושו"ע י"ד סומן רכד ספק א':

רבינו חננאל

דתיאי העובדי כוכבים והרועים בהמה דקה לא מעלין ולא מורדיין אלו כולן בשבט שרי. ודחלא אביי ואביר המילת' יכולה לומר לעוברת כוכבים דירין ומנטרי שבתא מחללינן עלייהו שבתא דידכון דלא מנטרי שבתא לא מחללינן עלייהו שבתא. באנקוי אי פנייה היא יכולה למיטר בעינא לאתסובי ולא מגלינא נפשאי ואי אשת איש היא יכולה למיטר לא מודהמנא באפי' בעלי.

העובדי כוכבים והרועים גמי יכיל למיטר וריי קאי אאיגרא ומסכתפנא דלמא נפיל ואנא רהיטנא לאחותיה אי גמי נקטא לי וימנא לבי דודר כלומר קבע לי זמן השופט שאם אבוא ויתחק עלי הדין ואני רץ לומר לו הנה באתי:
תני רבי אבהו

קמי ד יוחנן המינין והמסורות והמפורין והאפיקורסין היו מורדיין אבל לא מעלין אמר ליה אני שונה לכל אבירת אחיך לרבות לא המומר כי אחיך הוא ואת תנית מורדיין סמי מכאן מומר ש"מ דאפיקורס יע מן המומר הוא:
איומר (מ"ש) מומר לאכול נבילה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר להתיבון מומר להכעיס מין הוא וחד אמר להכעיס להכעיס מומר אלא איהו מין זה העובד אלילי כוכבים מיתביי אבל פרעוש אחד או יתוש אחד הרי זה מומר וזה הכא להכעיס הוא וכי ופשוטה היא:

אמר מר היו מורדיין ולא מעלין ומקמישין אחותי מחתינן להו אסוקי אצטריך ליה למימר דלא מסקינן. ופרקינן לא נצרכא אלא אם היתה מעלה בבור ויכול לעלות מגוריה ואומר לו שלא ירד עליך הית דעה אני מגררה או מטיל אבן גדולה על פי הבור ואומר לו להעביר בהמוותי אני צריך ומבייחא שמא יפלו בבור כלומר והיו באין בעלילות אבל לא היו הורגין אותם בדיים: (ת"י ישראל מל את העובד כוכבים לשום גירות אבל לרפאותו משום מורנא אסור פי' מורנא תולעים כדגרסי' בגמ' טריפות (ק"י 100) מורנא פליגי בה

ולא מורדיין. וא"ת הא אמרינן במסכת סופרים (פט"ו) כשר שבענענים ט' הרוג וי"ל דצירושלמי דקדושין מפרש דהיינו בשעת מלחמה ומציא ראייה מויקה שש מאות רכז צחור ומהיכן היו מהירא את דבר ה' ואע"פ שסתם כנענים ט' עובדי כוכבים ומזלות הם ועוברין על שבע מזות מכל מקום אין

מורדיין דרביניהו צקרקא להמירא * דכתי' והיה לך למס ועצודך (דברים כ):

אני שונה בצ"א אבירת אחיך דרבות המומר מאי פריך

דלמא לעולם אימא לך דמורדיין ואפילו הכי משיצין לו אצידתו דהא צמסור לאנסיס ט' אף על פי שממונו אסור לאצד ציד משום דלמלא נפיק מיניה צרא מעליא דכתיב יצין רשע וצדיק ילכש ואפ"ה היו פ מורדיין וי"ל דשאני הכא דמההוא קרא דמריצין השבת אצידתו ילפינן השבת גוף בישראל והשנותו צפרק אצידת גופו י וכמו דאתרבי ישראל איתרבי יו כלוליה צין לממונו צין לגופו ואפילו להעלותו לרין ולפדותו כדמשמע פרק השולח (גיטין דף מו.) דבעי רבי אחי למיפרקיה אס היה מומר למיאצון אלא לפי שהיה מומר להכעיס קאמר לא שצקינן לי למפרקינן וגם להלוותו בצנית אסור כדמשמע צפרק איזוהי נשך (צ"מ דף סג.) אהדר ליה דימי צהך ומומר למיאצון אתה מנזוה להחיותו ומיזו מומרים של ומניהם ט' להכעיס הן דשצקי המירא ואכלי איסורא ומטמעני צין העובדי כוכבים וכל להכעיס אי אתה מנזוה להחיותו כדמשמע מההיא דגיטין (דף מו.) דלא מחייב למפרקיה ומותר ט' ליקח מהס צנית ואע"פ שאסור ליתן להס צנית משום לא תשקן ומשום לפני עור והוי ליה למימר כל היכא דקרינא ציה לא תשקן קרי ציה לא תשקן מ"מ כיון דאין אתה מנזוה להחיותו אינך מנזוה להלוותו צלא צנית דלא קרינא ציה וחי אחיך עמך ואמרינן (ה') צירושלמי דמחילתין כותאי דקסרי מותר להלוותן צרצית והא דאמרינן ט' עובדיה לזו מיהורס צן אחאב צרצית כדי לפרנס הנציאים אף על גב דיהורס ישראל מומר הוה ואסור ליתן לו צנית שאני התם

לפיקוח נפש הוה ומנזוה אצל מסור מיגרע גרע מיניה ובכל מקוס שונה מסור אצל מין ולא איתרבי אצל אצדה ושמא מנאן דלית ליה ט ממון מסור אסור לאצדו ציד אית ליה נמי דמשיצין אצידתו ומטעמא דיצין רשע וצדיק ילכש:
סבי מבאן מומר. נראה דדוקא לגבי הורדה לצור מסמי ר' יוחנן מומר מלמתיניה צדי מיניס אצל לדברים אחרים מלניו צכמה מקומות שונה מיניס ומומרים יחד צפ"ק דראש השנה (דף יז.) המיניס והמומרים וירדין לגיהנס וצפרק השולח (גיטין דף מה:) ס"ת שכתבו מין ומומר ומסור וכו':
ורחד אמר להכעיס גמי מומר. תימה מדתני צפ"ב דהוריות (דף יב.) אכל חלב הרי זה מומר ואיזוהי מומר אוכל נצלות וטרפות שקצים ורמשים וצעי תלמודא מאי קאמר ומסיק ה"ק אכל חלב למיאצון הרי זה מומר להכעיס הרי זה מין ואיזוהי מומר שסתמו מין פי' דמחלצ לא יעינין דשמא אכלו למיאצון משום שהוא טוב לאכול ומש"ה קאמר זה האוכל נצילות וטרפות פי' נצלה שמתה מחמת חולי וטרפה שנצברה מפרקתה שמתה והולכת ואינה ראויה לאכילה ואס כן לא אכל אלא להכעיס אצל לא מיירי א שנשחטתו צסכין דלא הוי קרוי מין צסתמא דשמא אכלה למיאצון שהיא טובה לאכול וצשלמא לרבי יוחנן יחא דקאמר דמומר אוכל נצלות להכעיס אין הוה אלא למ"ד מומר מאי איכא למימר (י) הרי זה אוכל נצלות שקצים ורמשים י"ל דמאן דלית ליה הכא דהוי מומר מפ' לצרייתא הרי אכל חלב הרי זה מומר סתמו למיאצון שטוב הוה לאכול ומכריזין על אצידתו ואין מורדיין ואין אצידתו חייב לעבודת כוכבים רבי יוחנן אמר אסורה ורשב"ל אמר

הכא משמע דישראל מומר לעבודת כוכבים נקרא מין ותניא צפ"ק דחולין (דף יג.) שחיטת מין לעבודת כוכבים פתו פת כותי וכו' וקשה דצפ"ק דחולין (ס:) אמרינן אין מינין צעובדי כוכבים ט' וצעי למאי הלכתא לשחיטה ויין נסך השמא שחיטת מין דישראל אסורה דעובדי כוכבים מיצביא ומאי קושיא הא אשכחנא ישראל עובד עבודת כוכבים חמור מעובד כוכבים דאילו ישראל מומר לעבודת כוכבים הרי זה מין ולכ"ע משמע הכא דמורדיין ועובדי כוכבים אע"פ שכולס עובדי עבודת כוכבים אין מורדיין וכן משיטת מין לעבודת כוכבים ואילו עובד כוכבים לא אשכחנא דלמר סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים אלא ר' אליעזר י"ל דהא דלמר שחיטת מין וראייה מדאמר צפ"ב דחולין (דף לג.) השוטח לזרוק דמה לעבודת כוכבים רבי יוחנן אמר אסורה ורשב"ל אמר מותרת ופ"ה לשם דמותרת אף צאכילה ואע"פ שהשוטח חייב מיתה כדאמר פרק ארבע מיתות (פסהידין דף סא.) עד כאן לא אמר רשב"ל אלא צהמה אצל גצרא צר קטלא הוה מידי דהוה אמשתחוו להר דהר מותר ועובדו צסיף אלמא אף צעובד עבודת כוכבים אין שחיטתו נאסרת צסתם:
התם בעי דמיטעם טעמא דאיסורא. תימה מאי שנא אוכל פרעוש או יתוש מאוכל שקצים ורמשים דהוה מין אף צסתמא צצרייתא דהוריות (דף יב.) שהצאתי לעיל י"ל דהכא מיירי צמפרש צהדיא דלכך הוה עושה א"נ התם קתני אוכל שקצים ורמשים דמשמע הרבה צזה אחר זה דמקמייתא טעם טעמא אצל הכא קתני פרעוש אחד או יתוש אחד:
דלא תיחיות חיותא עיזיזיה. משמע דלמר הכי לאשתמוטי כי היכי דלא תהוי איצה ותימה מאי איצה שייכא הכא הא (אין) מורדיין ואפילו לתתלה י"ל דמורדיין היינו כשדיינו תקיפה צזה"צ ט' אצל לא מעלין אף (י) אין ידיו תקיפה היכא דלית ליה לאשתמוטי ומעיקרא ליה פריך השמא אחותי מחתינן כשדיינו תקיפה אסוקי השתא מיצטיא כיון שיוכל לאשתמוטי וילין לו:

לאפוקי דשם מורנא דלא. כפ"ה דאסור לרפאות צחנס אצל צשכר שרי משום איצה וראייה (מ) צפרק מי שחאזו (גיטין דף ע.) דרב שימי צר אשי עצדה ליה לההוה עובד כוכבים לדבר אחר ואיתסי אלמא שרי לרפאות עובד כוכבים אלא ודאי צשכר הוה ועוד י"ל דהתם נמי צחנס הוה ולהתחכס צרפואות יכול להיות מותר וכן משמע מפני שלא היה צקי צרפואות עשה כן י:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

מינין. כומרין לעבודת כוכבים צין עובדי כוכבים צין ישראלים:
מסורות. מלשינים לשקר ט המוסרין ממון חצריהם ציד עובדי כוכבים אנסין ט:
למיאצון. כשאין להס צשר אצל אינו מופקר להיות אסור והימר לפניו להניח היתר ולאכול אסור ואס עושין כן זה להכעיס:
מין הוא. והא תנא ליה רישא מינין.

צכמה צברים מלניו חילוק צין מין צמומרי ט כגון טספר תורה שכתבו מין ישרף ודהכא ט: פרעוש ויתוש אין אדם אוכלן למיאצון:
לטעוס טעמא דאיסורא. לא להכעיס אלא מתאזוה לטעוס טעמו לפי שאין ישראל טועמו מעולם:
שאס היסא מעלה צבור. עשויה צקרקע ויכול לעלות ט מגררה והאי לא מעלין דקאמר אין מניחין לעלות קאמר:
דנקיע ליה עילא ואמר. כלומר אית ליה לאשתמוטי מאיזה ולמימר ליה:
דלא תיחוס חיותא דידיה עליה. דרך מעלה זו ותמות צבור:
צעינא לאעצורי חיותא עליה. צריך אני להעציר עדר לאני למרעה ודרכי על שפת צור זה וירא אני שלא יפלו:
לאפוקי לשום מורנא. מולעת שיש לו צערלמו דלא דאסור לרפאותו צחנס דהא אמרן לא מעלין ולא מורדיין:
דמלני. מטס הסכין כדמתרנגינן מטס משפט ט מלני דין:
כרוס שפכה. מי שנכרת לו מן הגיד מן העטרה ולמעלה לצד הגוף ושוב אינו מוליד:
רופא. שידע למול:
ימול עובד כוכבים ט. שאין מילתו לשם עבודת כוכבים שהרי אין דרכס למול את צניהס:
ואל ימול כוסי. שמל לשם דמות יונה שמתאז צרלס לא הריזיט ועובדין לה עבודה כדאמר צהכל שחטין (סולין דף יז.) ומלין את צניהס לשם יונה זו:
כוסי ולא עובד כוכבים. מפני שחשוד על שפיכות דמים:

רופא

עובד כוכבים לא ורמיניהו י עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא כותי ירופא עובד כוכבים ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ רבי יהודה אומר ימול כותי ואל ימול עובד כוכבים איפוך ר"מ אומר ימול כותי ולא עובד כוכבים ר' יהודה אומר עובד כוכבים ולא כותי וסבר ר' יהודה עובד כוכבים שפיר דמי והתניא ר' יהודה אומר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנא' ואתה את בריתי תשמור אלא לעולם לא תיפוך והכא במאי עסקינן צניהס:
ואל ימול כוסי. שמל לשם דמות יונה שמתאז צרלס לא הריזיט ועובדין לה עבודה כדאמר צהכל שחטין (סולין דף יז.) ומלין את צניהס לשם יונה זו:
כוסי ולא עובד כוכבים. מפני שחשוד על שפיכות דמים:
רופא

עובד כוכבים לא ורמיניהו י עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא כותי ירופא עובד כוכבים ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ רבי יהודה אומר ימול כותי ולא עובד כוכבים איפוך ר"מ אומר ימול כותי ולא עובד כוכבים ר' יהודה אומר עובד כוכבים ולא כותי וסבר ר' יהודה עובד כוכבים שפיר דמי והתניא ר' יהודה אומר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנא' ואתה את בריתי תשמור אלא לעולם לא תיפוך והכא במאי עסקינן צניהס:
ואל ימול כוסי. שמל לשם דמות יונה שמתאז צרלס לא הריזיט ועובדין לה עבודה כדאמר צהכל שחטין (סולין דף יז.) ומלין את צניהס לשם יונה זו:
כוסי ולא עובד כוכבים. מפני שחשוד על שפיכות דמים:

על גבו נמי לא דוימנין דמצלי ליה סכינא ומשווי ליה כרות שפכה וסבר ר"מ עובד כוכבים לא ורמיניהו י עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא כותי ירופא עובד כוכבים ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ רבי יהודה אומר ימול כותי ואל ימול עובד כוכבים איפוך ר"מ אומר ימול כותי ולא עובד כוכבים ר' יהודה אומר עובד כוכבים ולא כותי וסבר ר' יהודה עובד כוכבים שפיר דמי והתניא ר' יהודה אומר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנא' ואתה את בריתי תשמור אלא לעולם לא תיפוך והכא במאי עסקינן צניהס:
ואל ימול כוסי. שמל לשם דמות יונה שמתאז צרלס לא הריזיט ועובדין לה עבודה כדאמר צהכל שחטין (סולין דף יז.) ומלין את צניהס לשם יונה זו:
כוסי ולא עובד כוכבים. מפני שחשוד על שפיכות דמים:

על גבו נמי לא דוימנין דמצלי ליה סכינא ומשווי ליה כרות שפכה וסבר ר"מ עובד כוכבים לא ורמיניהו י עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא כותי ירופא עובד כוכבים ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ רבי יהודה אומר ימול כותי ואל ימול עובד כוכבים איפוך ר"מ אומר ימול כותי ולא עובד כוכבים ר' יהודה אומר עובד כוכבים ולא כותי וסבר ר' יהודה עובד כוכבים שפיר דמי והתניא ר' יהודה אומר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנא' ואתה את בריתי תשמור אלא לעולם לא תיפוך והכא במאי עסקינן צניהס:
ואל ימול כוסי. שמל לשם דמות יונה שמתאז צרלס לא הריזיט ועובדין לה עבודה כדאמר צהכל שחטין (סולין דף יז.) ומלין את צניהס לשם יונה זו:
כוסי ולא עובד כוכבים. מפני שחשוד על שפיכות דמים:

על גבו נמי לא דוימנין דמצלי ליה סכינא ומשווי ליה כרות שפכה וסבר ר"מ עובד כוכבים לא ורמיניהו י עיר שאין בה רופא ישראל ויש בה רופא כותי ירופא עובד כוכבים ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ רבי יהודה אומר ימול כותי ואל ימול עובד כוכבים איפוך ר"מ אומר ימול כותי ולא עובד כוכבים ר' יהודה אומר עובד כוכבים ולא כותי וסבר ר' יהודה עובד כוכבים שפיר דמי והתניא ר' יהודה אומר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנא' ואתה את בריתי תשמור אלא לעולם לא תיפוך והכא במאי עסקינן צניהס:
ואל ימול כוסי. שמל לשם דמות יונה שמתאז צרלס לא הריזיט ועובדין לה עבודה כדאמר צהכל שחטין (סולין דף יז.) ומלין את צניהס לשם יונה זו:
כוסי ולא עובד כוכבים. מפני שחשוד על שפיכות דמים:

מסורת הש"ס

א (בס"א: והשמודים,)
ב (יהיו לימא צס"א,)
ג (בס"א: המשומה, וכן להלן,)
ד (הוריות יא,)
ה (יהיו לימא צס"א,)
ו (מוס' פי"ג הי"ה,)
ז (מנחות מב,)
ח (בס"א: ארמאי וכן להלן,)
ט (בס"א: לימא, י)
כ (בס"א: ציד גויס,)
כא (בס"א: למשומה,)
כב (גיטין מה,)
כג (בס"א: ומורדיין דהכא,)
כד (דברים ט,)
כה (בס"א: צד גויס,)
כו (בס"א: שגנויט,)
כז (בס"א: המשומה,)
כח (בס"א: וכן צכל העומה,)
כט (בס"א: ארמאי,)
ל (בס"א: צד גויס,)
לא (בס"א: צד גויס,)
לב (בס"א: צד גויס,)
לג (בס"א: צד גויס,)
לד (בס"א: צד גויס,)
לה (בס"א: צד גויס,)
לו (בס"א: צד גויס,)
לז (בס"א: צד גויס,)
לח (בס"א: צד גויס,)
לט (בס"א: צד גויס,)
מ (בס"א: צד גויס,)
מא (בס"א: צד גויס,)
מב (בס"א: צד גויס,)
מג (בס"א: צד גויס,)
מד (בס"א: צד גויס,)
מה (בס"א: צד גויס,)
מז (בס"א: צד גויס,)
מח (בס"א: צד גויס,)
מט (בס"א: צד גויס,)
נ (בס"א: צד גויס,)
נא (בס"א: צד גויס,)
נב (בס"א: צד גויס,)
נג (בס"א: צד גויס,)
נד (בס"א: צד גויס,)
נה (בס"א: צד גויס,)
נז (בס"א: צד גויס,)
נח (בס"א: צד גויס,)
נט (בס"א: צד גויס,)
ס (בס"א: צד גויס,)
סא (בס"א: צד גויס,)
סב (בס"א: צד גויס,)
סג (בס"א: צד גויס,)
סד (בס"א: צד גויס,)
סה (בס"א: צד גויס,)
סז (בס"א: צד גויס,)
סח (בס"א: צד גויס,)
סט (בס"א: צד גויס,)
ע (בס"א: צד גויס,)
עא (בס"א: צד גויס,)
עב (בס"א: צד גויס,)
עג (בס"א: צד גויס,)
עד (בס"א: צד גויס,)
עה (בס"א: צד גויס,)
עז (בס"א: צד גויס,)
עח (בס"א: צד גויס,)
עט (בס"א: צד גויס,)
פ (בס"א: צד גויס,)
פא (בס"א: צד גויס,)
פב (בס"א: צד גויס,)
פג (בס"א: צד גויס,)
פד (בס"א: צד גויס,)
פה (בס"א: צד גויס,)
פז (בס"א: צד גויס,)
פח (בס"א: צד גויס,)
פט (בס"א: צד גויס,)
צ (בס"א: צד גויס,)
ца (בס"א: צד גויס,)
כ (בס"א: צד גויס,)
כא (בס"א: צד גויס,)
כב (בס"א: צד גויס,)
כג (בס"א: צד גויס,)
כד (בס"א: צד גויס,)
כה (בס"א: צד גויס,)
כו (בס"א: צד גויס,)
כז (בס"א: צד גויס,)
כח (בס"א: צד גויס,)
כט (בס"א: צד גויס,)
ל (בס"א: צד גויס,)
לא (בס"א: צד גויס,)
לב (בס"א: צד גויס,)
לג (בס"א: צד גויס,)
לד (בס"א: צד גויס,)
לה (בס"א: צד גויס,)
לו (בס"א: צד גויס,)
לז (בס"א: צד גויס,)
לח (בס"א: צד גויס,)
לט (בס"א: צד גויס,)
מ (בס"א: צד גויס,)
מא (בס"א: צד גויס,)
מב (בס"א: צד גויס,)
מג (בס"א: צד גויס,)
מד (בס"א: צד גויס,)
מה (בס"א: צד גויס,)
מז (בס"א: צד גויס,)
מח (בס"א: צד גויס,)
מט (בס"א: צד גויס,)
נ (בס"א: צד גויס,)
נא (בס"א: צד גויס,)
נב (בס"א: צד גויס,)
נג (בס"א: צד גויס,)
נד (בס"א: צד גויס,)
נה (בס"א: צד גויס,)
נז (בס"א: צד גויס,)
נח (בס"א: צד גויס,)
נט (בס"א: צד גויס,)
ס (בס"א: צד גויס,)
סא (בס"א: צד גויס,)
סב (בס"א: צד גויס,)
סג (בס"א: צד גויס,)
סד (בס"א: צד גויס,)
סה (בס"א: צד גויס,)
סז (בס"א: צד גויס,)
סח (בס"א: צד גויס,)
סט (בס"א: צד גויס,)
ע (בס"א: צד גויס,)
עא (בס"א: צד גויס,)
עב (בס"א: צד גויס,)
עג (בס"א: צד גויס,)
עד (בס"א: צד גויס,)
עה (בס"א: צד גויס,)
עז (בס"א: צד גויס,)
עח (בס"א: צד גויס,)
עט (בס"א: צד גויס,)
פ (בס"א: צד גויס,)
פא (בס"א: צד גויס,)
פב (בס"א: צד גויס,)
פג (בס"א: צד גויס,)
פד (בס"א: צד גויס,)
פה (בס"א: צד גויס,)
פז (בס"א: צד גויס,)
פח (בס"א: צד גויס,)
פט (בס"א: צד גויס,)
צ (בס"א: צד גויס,)
ца (בס"א: צד גויס,)
כ (בס"א: צד גויס,)
כא (בס"א: צד גויס,)
כב (בס"א: צד גויס,)
כג (בס"א: צד גויס,)
כד (בס"א: צד גויס,)
כה (בס"א: צד גויס,)
כו (בס"א: צד גויס,)
כז (בס"א: צד גויס,)
כח (בס"א: צד גויס,)
כט (בס"א: צד גויס,)
ל (בס"א: צד גויס,)
לא (בס"א: צד גויס,)
לב (בס"א: צד גויס,)
לג (בס"א: צד גויס,)
לד (בס"א: צד גויס,)
לה (בס"א: צד גויס,)
לו (בס"א: צד גויס,)
לז (בס"א: צד גויס,)
לח (בס"א: צד גויס,)
לט (בס"א: צד גויס,)
מ (בס"א: צד גויס,)
מא (בס"א: צד גויס,)
מב (בס"א: צד גויס,)
מג (בס"א: צד גויס,)
מד (בס"א: צד גויס,)
מה (בס"א: צד גויס,)
מז (בס"א: צד גויס,)
מח (בס"א: צד גויס,)
מט (בס"א: צד גויס,)
נ (בס"א: צד גויס,)
נא (בס"א: צד גויס,)
נב (בס"א: צד גויס,)
נג (בס"א: צד גויס,)
נד (בס"א: צד גויס,)
נה (בס"א: צד גויס,)
נז (בס"א: צד גויס,)
נח (בס"א: צד גויס,)
נט (בס"א: צד גויס,)
ס (בס"א: צד גויס,)
סא (בס"א: צד גויס,)
סב (בס"א: צד גויס,)
סג (בס"א: צד גויס,)
סד (בס"א: צד גויס,)
סה (בס"א: צד גויס,)
סז (בס"א: צד גויס,)
סח (בס"א: צד גויס,)
סט (בס"א: צד גויס,)
ע (בס"א: צד גויס,)
עא (בס"א: צד גויס,)
עב (בס"א: צד גויס,)
עג (בס"א: צד גויס,)
עד (בס"א: צד גויס,)
עה (בס"א: צד גויס,)
עז (בס"א: צד גויס,)
עח (בס"א: צד גויס,)
עט (בס"א: צד גויס,)
פ (בס"א: צד גויס,)
פא (בס"א: צד גויס,)
פב (בס"א: צד גויס,)
פג (בס"א: צד גויס,)
פד (בס"א: צד גויס,)
פה (בס"א: צד גויס,)
פז (בס"א: צד גויס,)
פח (בס"א: צד גויס,)
פט (בס"א: צד גויס,)
צ (בס"א: צד גויס,)
ца (בס"א: צד גויס,)
כ (בס"א: צד גויס,)
כא (בס"א: צד גויס,)
כב (בס"א: צד גויס,)
כג (בס"א: צד גויס,)
כד (בס"א: צד גויס,)
כה (בס"א: צד גויס,)
כו (בס"א: צד גויס,)
כז (בס"א: צד גויס,)
כח (בס"א: צד גויס,)
כט (בס"א: צד גויס,)
ל (בס"א: צד גויס,)
לא (בס"א: צד גויס,)
לב (בס"א: צד גויס,)
לג (בס"א: צד גויס,)
לד (בס"א: צד גויס,)
לה (בס"א: צד גויס,)
לו (בס"א: צד גויס,)
לז (בס"א: צד גויס,)
לח (בס"א: צד גויס,)
לט (בס"א: צד גויס,)
מ (בס"א: צד גויס,)
מא (בס"א: צד גויס,)
מב (בס"א: צד גויס,)
מג (בס"א: צד גויס,)
מד (בס"א: צד גויס,)
מה (בס"א: צד גויס,)
מז (בס"א: צד גויס,)
מח (בס"א: צד גויס,)
מט (בס"א: צד גויס,)
נ (בס"א: צד גויס,)
נא (בס"א: צד גויס,)
נב (בס"א: צד גויס,)
נג (בס"א: צד גויס,)
נד (בס"א: צד גויס,)
נה (בס"א: צד גויס,)
נז (בס"א: צד גויס,)
נח (בס"א: צד גויס,)
נט (בס"א: צד גויס,)
ס (בס"א: צד גויס,)
סא (בס"א: צד גויס,)
סב (בס"א: צד גויס,)
סג (בס"א: צד גויס,)
סד (בס"א: צד גויס,)
סה (בס"א: צד גויס,)
סז (בס"א: צד גויס,)
סח (בס"א: צד גויס,)
סט (בס"א: צד גויס,)
ע (בס"א: צד גויס,)
עא (בס"א: צד גויס,)
עב (בס"א: צד גויס,)
עג (בס"א: צד גויס,)
עד (בס"א: צד גויס,)
עה (בס"א: צד גויס,)
עז (בס"א: צד גויס,)
עח (בס"א: צד גויס,)
עט (בס"א: צד גויס,)
פ (בס"א: צד גויס,)
פא (בס"א: צד גויס,)
פב (בס"א: צד גויס,)
פג (בס"א: צד גויס,)
פד (בס"א: צד גויס,)
פה (בס"א: צד גויס,)
פז (בס"א: צד גויס,)
פח (בס"א: צד גויס,)
פט (בס"א: צד גויס,)
צ (בס"א: צד גויס,)
ца (בס"א: צד גויס,)
כ (בס"א: צד גויס,)
כא (בס"א: צד גויס,)
כב (בס"א: צד גויס,)
כג (בס"א: צד גויס,)
כד (בס"א: צד גויס,)
כה (בס"א: צד גויס,)
כו (בס"א: צד גויס,)
כז (בס"א: צד גויס,)
כח (בס"א: צד גויס,)
כט (בס"א: צד גויס,)
ל (בס"א: צד גויס,)
לא (בס"א: צד גויס,)
לב (בס"א: צד גויס,)
לג (בס"א: צד גויס,)
לד (בס"א: צד גויס,)
לה (בס"א: צד גויס,)
לו (בס"א: צד גויס,)
לז (בס"א: צד גויס,)
לח (בס"א: צד גויס,)
לט (בס"א: צד גויס,)
מ (בס"א: צד גויס,)
מא (בס"א: צד גויס,)
מב (בס"א: צד גויס,)
מג (בס"א: צד גויס,)
מד (בס"א: צד גויס,)
מה (בס"א: צד גויס,)
מז (בס"א: צד גויס,)
מח (בס"א: צד גויס,)
מט (בס"א: צד גויס,)
נ (בס"א: צד גויס,)
נא (בס"א: צד גויס,)
נב (בס"א: צד גויס,)
נג (בס"א: צד גויס,)
נד (בס"א: צד גויס,)
נה (בס"א: צד גויס,)
נז (בס"א: צד גויס,)
נח (בס"א: צד גויס,)
נט (בס"א: צד גויס,)
ס (בס"א: צד גויס,)
סא (בס"א: צד גויס,)
סב (בס"א: צד גויס,)
סג (בס"א: צד גויס,)
סד (בס"א: צד גויס,)
סה (בס"א: צד גויס,)
סז (בס"א: צד גויס,)
סח (בס"א: צד גויס,)
סט (בס"א: צד גויס,)
ע (בס"א: צד גויס,)
עא (בס"א: צד גויס,)
עב (בס"א: צד גויס,)
עג (בס"א: צד גויס,)
עד (בס"א: צד גויס,)
עה (בס"א: צד גויס,)
עז (בס"א: צד גויס,)
עח (בס"א: צד גויס,)
עט (בס"א: צד גויס,)
פ (בס"א: צד גויס,)
פא (בס"א: צד גויס,)
פב (בס"א: צד גויס,)
פג (בס"א: צד גויס,)
פד (בס"א: צד גויס,)
פה (בס"א: צד גויס,)
פז (בס"א: צד גויס,)
פח (בס"א: צד גויס,)
פט (בס"א: צד גויס,)
צ (בס"א: צד גויס,)
ца (בס"א: צד גויס,)
כ (בס"א: צד גויס,)
כא (בס"א: צד גויס,)
כב (בס"א: צד גויס,)
כג (בס"א: צד גויס,)
כד (בס"א: צד גויס,)
כה (בס"א: צד גויס,)
כו (בס"א: צד גויס,)
כז (בס"א: צד גויס,)
כח (בס"א: צד גויס,)
כט (בס"א: צד גויס,)
ל (בס"א: צד גויס,)
לא (בס"א: צד גויס,)
לב (בס"א: צד גויס,)
לג (בס"א: צד גויס,)
לד

מסורת הש"ס

- ↑ [מוספתא פ"ג ה"ה], ז נדרשין ז י ישיג], ג ומנחות מב], ד נז"ל ור], יוחנן אמר המול וכו'.
- ↑ נדרים לא: [יבמות ע]ה.
- ↑ נדרים שם יבמות שם.
- ↑ ותקח כ"י ביה ופקרת.
- ↑ ינע"ז, ח ינע]י תוספות
- ↑ לקמן כט. ד"ה אכל לא.
- ↑ [נזגמתי בנדרים מא]:.
- ↑ [ינעמי]שמוספותוטועה.
- ↑ ד"ה ור' יונתן, כ ינע]ינע
- ↑ תוספות יבמות עא. ד"ה שאני ע"ש ישע ונבדריס
- ↑ הר"ן יד: במשנה ד"ה קונס שאני ימן וע"ע תוספות
- ↑ מכותות נט. ד"ה קונס.
- ↑ [נז"ל דמהיל כמאן דלא מהיל], מ ז"ל א"כ], מהרש"ה ומהר"ם,

תורה אור השלם

- ↑ ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה ויוררך אחרך לדרתם:

- ↑ בראשית יז ט
- ↑ וכי יגדר אתך גר ונעשה פסח ליהוד המול לו כל יגר ואז יקרב לעשותו והיה כאורח הארץ וכל ערל לא יאכל בו: שמות יב מה
- ↑ המול ימול לילי ביתך ומקצת כסף והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם: בראשית יז יג
- ↑ ותקח צפרה צר ותברת את ערלת בנה ותגע לרגליו ותאמר כי יחתן דמים אתה לי: שמות ד כה

הגהות הב"ח

- ↑ תוס' ד"ה איכא וכו' את כתימי תשמור ליכא:

לעזי רש"י

פינדרא ‏(פוניתור: [א. נקב.

מוסף רש"י

בערלי ישראל.
לענין נדר מולן נתיא דהלך אחר לשון זן אלס ושיחאלס לא קרי לה ערלים ועובדי כוכבים לא קרי להו מולין (יבמות אש).
במוחלי עובדי כוכבים.
דעכלל ערלים הן.
ערלי ישראל עכלל מולס הן כגון שמתו אחיו מתמת המילה (נדרים אכ).

רבינו חננאל

עובד כוכבים כלל כלל לא ימול והתניא עיר שאין בה דרפא ישראל ויש בה [ורפאן] עובד כוכבים ודרפא כותי ימול עובד כוכבים ואל ימול כותי דברי ר"מ ופרקי' כי קטן שרי ר"מ ברופא עובד כוכבים מומחה דלא מרע נפשיה דחייש דלמא מסקי עליה שם רע ואומרים דקטיל לאינשי וכן כי אתא רב דמיא אמר עובד כוכבים אם היה דרפא מומחה לרבים מותר:
הא דתניא ישראל מל כותי אבל כותי לא ימול ישראל מפני שמל לשום הר גזרים דברי רבי יהודה אוקימנא דברי יהודה הנשיא דסבר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה שנאמר

ואתה את בריתי תשמור א) אתה ולא כותי וכ"ש עובד כוכבים ועוד כתיב ועשה פסח לה' הוא שכשר

למול אבל עובד כוכבים לא ורבי יוסי חולק עליו ואומר וכו' היכן מצאנו בתורה מילה לשמה אלא

רופא מומחה. לא מרע נפשיה לשוייה כרות שפכה: **אלא** **לעולם**

איפוך כדאפיקין מעיקרא. דלרבי יהודה כותי אסור ועובד כוכבים מותר דעובד כוכבים אין דרכו למול בניו לשם עבודת כוכבים ולשפיות דמים לא חייש הואיל ואחרים על גזיו: ודקשיא לך דרבי

יהודה אדרבי יהודה. דפסיל מילת עובד כוכבים מגזירת הכתוב [וכו:]:
ההיא ר' יהודה הנשיא היא: **מ"ט דרבי יהודה**. צר פלוגתא דרבי יוסי דפסיל כותי: **לס' המול** ועשה פסח לה' המול וגו' ודריש ציה מילה לשמה הלכך כותי פסול דמל שלא לשמה אצל עובד כוכבים לא מהיל אלא אדעתא דישראל שאומר לו מהול והיינו לשמה: **המול ימול**. רבואה הוא: **בפסח כתיב**. לה' דקרא אפסח קאי שמתא עשייתו לשמה: **ואתה את צריפי שמור**. וזרעך אחרך ולא עובד כוכבים: **המול ימול**. קרי ציה המל ימול מי שהוא מהול ימול אחרים: **בגזוני**. אומה מהולה: **קונס שאני נהנה לערלים**. מה שאני נהנה מן הערלים אסור עלי בקונס וקונס הוא **שזון הקדש**: **שמתו אחיו מתמת מילה ולא מהלוסו**. לזה שלא ימות: **וסקת**. ע"י שליט: **וספרס**. אמרה לאחר וכתת: **במתני' מסתרפאין מהן** מקצלין מהן רפואה: **ממון ונפשות** בגמרא מפרש: **ואין מסתרפין מהן ככל מקוס**. אפילו בשצילי רה"ר שעוברין שם מדיר שמה יחתוך לוארו בתער: **גמ' רפוי נפשות כחנס**. כלומר מעלתו ומנפשו הוא עושה כמו אם יש את נפשכם (בראשית כג) צדעתכם: **בשכר**. לא קטיל דחייש להפסקא דאגריה: **ריפוי ממון מכה שאין צה סכנה**. שיכול העובד כוכבים לקלקלו שתכאז לו יותר ויוציא ממון לרפאות: **ריבדא דכוסילתא**. כלי אומן המקיז ככתפים. ריבדא מכת הכלי וצלע"ו פיינדר"א. כלומר אי כדדא לי ריבדא דכוסילתא שקיזי לי אומן ישראל לא אחינא לעובד כוכבים לאסוייה להעציר הכאז דאסור למסור גופו ציד עובד כוכבים: **ריפוי נפשות גופו**. ואפי' אין סכנה בדבר:

סכר

למאן דאמר אשה לא והכתיב יותקח צפורה צר קרי ביה ע‏ותקח והכתיב ותברות קרי ביה ותברת דאמרה לאיניש אחרינא ועבר ואיבעית אימא אתיא אידיה ואתחלה ואתא משה ואגמרה: **במתני'** ימתרפאין מהן ריפוי ממון אבל לא ריפוי נפשות ואין מסתרפין מהן ככל מקום דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יברה"ר מותר אבל ע‏לא בינו לבינו: **גמ'** מאי ריפוי ממון ומאי ריפוי נפשות אילימא ע‏ריפוי ממון בשכר ריפוי נפשות בחנם ליתני מתרפאין מהן בשכר אבל לא בחנם ע‏אלא ריפוי ממון דבר שאין בו סכנה ריפוי נפשות דבר שיש בו סכנה והאמר רב יהודה אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו אלא ריפוי ממון בהמתו ריפוי נפשות גופיה והיינו דאמר רב יהודה אפילו ריבדא דכוסילתא לא מתסינן מינייהו אמר רב חסדא אמר מר עוקבא **י****אבל** אם אמר לו סם פלוני יפה לו סם פלוני רע לו מותר סבר

קפרין מנדרים למ"ד המול ימול דלמא שאני נדרים דהלך צהן אחר לשון בני אדם והתם נמי דקפשטי מקרא קרא ל"ל הא אמר **בנדרים** הלך אחר לשון בני אדם י"ל דהתם מפיק ליה מקרא כי לא נתגדר לנו לשון בני אדם אס לא מן הפסוק וכיוצא צוה איכא צפ"ק דפסחים (דף ג.) והא קמ"ל דאזר כוכבים אור הוא ונפקא מינה לנודר ע‏אי נמי שפיר פריך קראי אהדדי דהתם נפיק מקרא דכל העובדי כוכבים ערלים ואין מילתם חשוכה לקרותה מילה וקשה למאן דסבר למימר דהוי ערבי וגבנוני בכלל מהולים: **איכא בינייהו אשה**. תימנה אמאי לא אמר איכא צנייהו מומר לערלות לעיל מפני שאינו חפץ לקשור ה"נ נימא שאני צר מילה כיון שאינו חפץ לימול ולמ"ד המול ימול איכא דאמרי לעיל אע"ג דלא מהילי כמאן דמהילי דמו ואזר"י דמומר לערלות מיהו צר שמירת צרית הוא אלא שאינו חפץ אצל מיהו צר שמירת צרית הוא אס יחפוז וגביטין גבי קשירה הכי קאמר כל שאינו בקשירה כלומר שאינו מקיים מצוות וקשרתם אינו בכלל וכתבתם וזה מצטל מצוות קשירה מעליו: **אשה לאו בת מיצה** היא. יש לפסוק כרצ ואין אשה כשרה למול דאף על גב דרב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן צהא הלכה כרצ דצרייתא דרבי יהודה הנשיא קיימא כוותיה אצל צה"ג פסק דאשה כשרה למול ולרב דאמר אינה כשריה למול צריך לפרש בצרק קמא דקדושין (דף כט.) דמזריך אותו ולא אותה למדרש שאינה חייבת למול צנה היינו לצקס למהלו:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

כו. ברופא מומחה. ואפילו אינו מומחה למילה לא מרע נפשיה

ככל דבר שיתעסק בו: **וכי היכן מצינו מיצה לשמה**. הכא משמע דלרבי יהודה אע"ג דצעי מילה לשמה מסקינן דמכשר לה

צעוד כוכבים ותימה מ"ש מגט דצענין לשמה ופסלינן כתיבת עובד כוכבים בגט פ' [המצביל] (גיטין

דף כג. ושם ד"ה עובד כוכבים) משום דעובד כוכבים אדעתא דנפשיה קעביד וי"ל דלא דמי דלעולם עובד כוכבים סתמא קא עביד גבי מילה דסתמא לשמה קאי כל זמן שאינו עושה לשם הר גזרים אס כן צעובד כוכבים דסתמא קעביד כשרה אצל גט אשה סתמא לאו לשמה דסתם אשה לאו לגירושין עומדת הלכך גט צעובד כוכבים פסול והלכך צריך שיפרש כותב הגט במחלת הכתיבה אני כותב לשם פלונית והוא הדין כס"ת צריך שיאמר בפירוש במחלת הכתיבה אני כותב לשם תורת ישראל והאזכרות לשם קדושה דסתמא לאו לשמו קאי וכן משמע פרק הניזוקין (גיטין דף מד:) ואזכרות שלו לא כתבתי לשמן משמע לא פירשתי לשמן דאי סתמא כשר עד שיפרש שלא לשמן היה לו לומר כתבתי שלא לשמן וכן משמע נמי צפרק השולח (שם דף מה:) גבי רשב"ג שהמיר צניידן ליקח ספרים מעובד כוכבים ומקשה ורשב"ג עיבוד לשמן צעי כתיבה לשמן לא צעי ומדפסיל כתיבה צעובד כוכבים ש"מ דסתמא לאו לשמן דאי סתמא לשמן ליתכשר כמו צמילה וא"ת כיון דסתמא לאו לשמן א"כ פרק השולח (שם דף מה:) גבי ס"ת תפילין ומוצות שכתבן מנין מסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכוטי ישראל מומר פסולים שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה למה לי קרא תיפוק ליה דעובד כוכבים סתמא עביד וסתמא פסול י"ל דתני עובד כוכבים אגב אשה וקטן דה"נ תנא מין דנלאו קרא פסול משום דסתמא לעבודת כוכבים: **דבריה** תורה כלשון בני אדם.

אומר ר"י דמאן דאית דאית ליה הכא דצרה תורה כלשון בני אדם יכול להיות שאינו חולק על השז תשיב ועל הוכח מוכיח וכיוצא צהן דדרשינן להו (צ"מ דף לא.) דלא אשכחנא תנא דפליג ורביאיה דר"ש אמר פרק מנזילת האשה (כתובות דף קו:) על העבט תעביטנו דצרה תורה כלשון בני אדם ור' שמעון גופיה דריש צפ"ק דר"ה (דף מ.) עשר תעשר וזריך עיון דצבר דמלזיה טעם אומר התלמוד פעמיס כך ופעמיס ק' ע‏: ה"ג **ק'ונם** שאני נהנה. ולא גרס ציו"ד דא"כ הוי דברים שאין צהם ממש ואין חל כדאמרין כנדרים (דף טו.) גבי שאני ישן ע‏: **א"מא** אע"ג ע‏ (ד"א מהי"א במאן דמהי"א) דמו. תימה מאי כיון שאינו מהול אסור אינו והתנן קונם שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל וכו' הנה ערלי ישראל מולין את חשובין ויהאין אסור ר' יוחנן. אלא אשה איכא בינייהו רב אסר אשה למול דלאו בת ברית היא ור' יוחנן שרי דאשה כדמהילא דמאי. ומקשינן לרב איני והכתיב ותקח צפורה צר ורחי קרי ליה ותקח כלומר עשתה אחרים שיקחו וכן צפורה ותברת. איבעי תימא צפורה אתחלה ומשה רבינו גמר המילה: **במתני'** של ישראל שהוא מוצני העובדי כוכבים. ואז"פ

עין משפט ונר מצוה

בפ א מיי פ"ב מהל' מילה הלכה א סמג עשין כח טו"ש"ע י"ד סימן רכד סעיף א:

ל ב מיי פ"ט מהלכות נדרים הלכה כ סמג לאוין רמב טו"ש"ע י"ד סימן ריו סעיף תא:

לא ג מיי פ"ב מהל' מילה הלכה א סמג עשין כח טו"ש"ע י"ד סימן רכד סעיף א:

לב ד מיי פ"ט מהלכות נדרים הלכה כ סמג עשין כח טור ש"ע י"ד סימן ריו סעיף מב:

לג ה מיי פ"ב מהלכות מילה הלכה א סמג עשין כח טו"ש"ע י"ד סי' רכד סעיף א ויגרד אלפס שנת סוף פרק ין דף סא:

לד ה מיי פ"ט מהלכות נדרים הלכה כ סמג עשין כח טור ש"ע י"ד סימן ריו סעיף א:

לה ז מיי שם הלכה יא סמג שם טור ש"ע י"ד סימן קט סעיף א:

לו ח ט מיי שם הל' ט י סמג שם טור וס"ע י"ד סי' קנה סעיף א:

רבינו חננאל(המשך)

כותי כיון שהוא מהול מל והולך עד שתצא נפשו ואמרין מאי טעמא דר' יוסי דכתיב המול ימול לילי ביתך וגר' המול ימול מכל מקום ואפילו כותי: אייתר מנין למילה בעובד כוכבים שהיא פסולה משום רב אמרי ואתה את בריתי תשמור ר' יוחנן אמר מהכא המול ימול לילי ביתך פ"י המהול ימול לאפקי עובד כוכבים דלאו מהול הוא: ואמרין מכיזי רב ור' יוחנן תרייהו פסלי בעובד כוכבים מאי בינייהו ואמרין ערבי מהול וגבנוני פ"י גבנוני מוכי אברהם הם ומהולים ושוכנים בהוי גבנונים לפיכך נקראים גבנונים לרב אפילו אלו שהן מהולים פסולין דלאו בני ברית הן ור' יוחנן אמר כיון שמהולין הן שרי. ומקשינן וכי מולי עובדי כוכבים מהולין נקראים והתנן האומר קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור כמולי ישראל וכו' הנה ערלי ישראל מולין את חשובין ויהאין אסור ר' יוחנן. אלא אשה איכא בינייהו רב אסר אשה למול דלאו בת ברית היא ור' יוחנן שרי דאשה כדמהילא דמאי. ומקשינן לרב איני והכתיב ותקח צפורה צר ורחי קרי ליה ותקח כלומר עשתה אחרים שיקחו וכן צפורה ותברת. איבעי תימא צפורה אתחלה ומשה רבינו גמר המילה: **במתני'** של ישראל שהוא מוצני העובדי כוכבים. ואז"פ

^[1] נראה מזה דרבינו לא גרים אלא לעולם איפוך אלה קן ביימא דאסור לכמוי למול ישראל ר"י הנשיא הוא ופיקס לה מקרא דאפי' כותי אסור למול וז"ע